

SAF DEĞİŞ- TİREN

Siegfried Lenz

Çeviri: AYŞE SARISAYIN

2. BASKI
♥ can
modern

SIEGFRIED LENZ
SAF DEĞİŞTİREN

Can Modern

Der Überläufer

© 2016, Hoffman und Campe Verlag, Hamburg

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Günter Berg Literary Agency aracılığıyla satın alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2018

2. basım: Şubat 2019, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-3876-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750738760

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

SIEGFRIED LENZ
SAF DEĞİŞTİREN

ROMAN

Almanca aslından eviren

Ayşe Sarısayın

♥can

SIEGFRIED LENZ, 1926'da Doğu Prusya'daki Lyck'te doğdu. 1973'te Alman Dil ve Edebiyat Akademisi üyeliğine seçildi. Roman, deneme öykü dallarında ürün veren, radyo ve sahne için tiyatro oyunları yazan Siegfried Lenz'in aldığı ödüller arasında, 1961 Bremen Edebiyat Ödülü, 1979 Andreas Gryphius Ödülü, 1984 Thomas Mann Ödülü, 1988 Alman Yayıncılar ve Kitapçılar Birliği Barış Ödülü ile 1999 Frankfurt Şehri Goethe Ödülü sayılabilir. Son olarak 2003'te Johann Wolfgang von Goethe Altın Madalyası'yla onurlandırılan yazarın yapıtları bugüne kadar Türkçe de dahil olmak üzere otuzdan fazla dile çevrildi. Lenz, 2014'te öldü.

AYŞE SARISAYIN, 1957'de İstanbul'da doğdu. Kimya mühendisliği ve işletme eğitimi gördü. İlk kitabı, Behçet Necatigil'e ilişkin anılarının yer aldığı *Çok Şey Yarım Hâlâ* (2001). Öykü kitapları *Denizler Dört Duvar* 2004 Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne, *Yorgun Anılar Zamanı* 2005 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Karakalem Resimler* Dünya Kitap dergisinin 2008 Yılın Telif Kitabı Ödülü'ne değer görüldü. Diğer kitapları: *Erdal Öz, Unutulmaz Bir Atlı* (biyografi, 2009), *Beşiktaş, Yollar ya da Anılar Boyunca* (otobiyografik semt kitabı, 2009), *Ansızın Günbatımı* (roman, 2014), *O Aşk Dinmedi* (Selim İleri'yle nehir söyleşi, 2017) ve *Denize Yazıldı* (biyografik anlatı, 2018). Çocuk kitapları da olan Ayşe Sarısayın'ın Siegfried Lenz'den çevirdiği *Almanca Dersi* romanına, Dünya Kitap Yılın Çeviri Kitabı Ödülü verildi (2012).

1. Bölüm

Kapıyı kimse açmadı.

Proska ikinci kez vurdu, daha güçlü, daha kararlı, nefesini tutarak. Bekledi, başını eğdi ve elindeki mektuba baktı. Kapıya bir anahtar sokuldu, evde biri olmalıydı. Ama kimse açmadı.

Yavaşça kapıdan uzaklaştı, yarı karanlık pencereden içeriye göz attı. Güneş başının tam arkasına düşüyordu, ama Proska aldırmadı. Otuz beş yaşındaki güçlü kuvvetli asistanın dizleri birdenbire titremeye başladı. Dudakları gerildi, tükürüğü incecik bir iplik halinde dudaklarının arasına takılıp kaldı.

Camın iki metre uzağındaki sandalyede yaşlı bir adam oturuyordu, gövdesinin yarı yarıya solmuş cılız, sarımtırak dallarından birini, sol kolunu sıyrırmış, elindeki enjektörü dikkatle dolduran bir ihtiyar. Görevini tamamlayan boş ampulü rasgele yere attı. Proska küçük bir çıtırtı duyacağını sandı, ama yanılıyordu, pencere camı bu hafif sesi dışarı salmadı.

İhtiyar adam enjektörü dikkatle sehpanın üzerine bıraktı, cılız parmaklarıyla pamuk torbasından küçük bir parça çekti, titreşim hareketlerle çevirip topak yaptı ve bir şişenin ağzına bastırdı. Sonra şişeyi yavaşça kaldırdı, ters çevirdi. Pamuk sıvıyı büyük bir iştahla emerek renk değiştirdi.

Proska hareket etmiyor, ufacık bir kıpırdanmadan bile kaçınıyordu. Yaşlı adamı hayatı boyunca ancak dört ya da beş kez görmüş, dört ya da beş kez selamlaşmıştı onunla. Eczacı olması dışında hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Kapıdaki isimlikte “Adomeit” yazılıydı – başka bir şey yoktu.

İhtiyar, kolunun alt kısmını pamukla ovaladı ve bir dakika kadar bekledi. Bu arada gözlüğünün metal çerçevesi üzerinden enjektörün güneşte parlayan iğnesine bakıyordu.

“Ne yapacak? Koluna mı batıracak? Damarına? İhtiyar neden böyle yapıyor?”

Proska'nın dudakları seğiriyordu.

Adomeit enjektörü aldı, gözlüğünün camlarına iyice yaklaştırarak pistonu hafifçe itti. Kahverengi sıvı ince bir çizgi halinde dışarı fışkırdı. Alet hazır, itaatle çalışıyordu. Yaşlı adam iğneyi öylesine apansız koluna sapladı ki, Proska pencerenin önünde kalakaldı. Sesini çıkaramıyor, elini oynatamıyor ve oradan uzaklaşmıyordu. Bedenine müdahale eden adamı izlerken, ince ve derin bir sızı duyar gibi oldu, saç kökü kadar ince, gözpınarları kadar derin bir sızı. İhtiyar işaretparmağıyla bastırarak sıvıyı kanına zerk etti, ara vermeden ve kararlı.

Yaşlı adam iğneyi kolundan çıkardığında, Proska tekrar hareket edebileceğini hissetti. Geri döndü, kapıya vurdu ve bekledi, ama açan olmadı. Dikkatle kolu aşağı bastırdı, gıcırdayarak isteksizce açılan kapı onu içeri aldı.

“İyi günler,” dedi Proska. Sesi boğuktu.

İhtiyar cevap vermedi. Odaya birinin girdiğini henüz fark etmemiş olduğu belliydi.

“Size bir şey sormak istiyordum...” dedi Proska yüksek sesle, ama onun az önce enjektörün iğnesini çekip çıkardığı yeri pamukla ovduğunu görünce cümlesini tamamlamadan bıraktı. Ardından adam sandalyesinden kalktı ve pencereye doğru gitti. Sararmış kolunu güneş

ışığına uzatarak mırıldandı: “Haydi, yala da çabucak kurut şunu.” Proska bir damarın üzerinde küçük, kırmızı bir noktacık gördü, iğnenin ısırtığı.

“Herr Adomeit.”

Yaşlı adam dönüp bakmadı.

“İyi günler, Herr Adomeit.”

İhtiyar camdan dışarı bakarak gömleğinin kolunu indirdi. Proska bağırdı bu kez: “Size iyi günler diliyorum!”

Eczacı yavaşça döndü, ziyaretçisini fark etti ve şaşkın, gri gözleriyle dostça baktı ona. “İyi günler. Siz Herr Proska’sınız, değil mi?”

“Evet. Bana bir posta pulu ödünç verebilir misiniz?” Proska zarfı yukarı kaldırdı.

“Mektup benim için mi?” diye sordu Adomeit. “Kim mektup yazar ki bana?”

“Hayır,” dedi Proska, “size sormak istediğim...”

“Daha yüksek sesle konuşmalısınız,” diyerek sözünü kesti eczacı, “çok az işitebiliyorum.” Sandalyeye oturdu. Misafiri ayaktaydı hâlâ.

“Fazla bir posta pulunuz var mı, Herr Adomeit?”

“Mektubu verin, kimin yazmış olabileceğini kestiremiyorum.”

“Mektup size değil,” diye bağırdı Proska. “Sadece bana ödünç verebileceğiniz bir pul var mı diye soruyorum. Yarına kadar.”

“Pul mu istiyorsunuz?”

“Evet. Yarın iade ederim size.”

“Bende çok pul var,” dedi ihtiyar içtenlikle. “Daha fazla da verebilirim. Bizim gibilerin ihtiyacı yok artık. Kime yazacağım ki? Tek bir arkadaşım kaldı, Braunschweig’da yaşıyor. Altmış yıldır tanışıyoruz. Eskiden komşuyduk, şimdi sizinle olduğumuz gibi. İki insanın birbirine anlatabileceği ne varsa, bu altmış yıl içinde hepsini anlattık. – Kaç pula ihtiyacınız var?”

“İki!”

“Kaç dediniz? Daha yüksek sesle konuşmanız lazım, iyi duyamıyorum.”

“İki pula ihtiyacım var,” diye bağırdı Proska. “Yarına kadar.”

“Tamam,” diye mırıldanarak yerinden kalktı Adomeit. Bir komodini açtı, içinden bir defter çıkardı ve sar-sak adımlarla misafirine yaklaştı.

“Burada, pulları buradan alın.”

Asistan defteri açtı, sayfaları hızla çevirdi ve onluk bir tabaka buldu.

“İşte,” dedi ihtiyar, “ne kadar lazımsa alın.”

Üzerinden nahoş bir hastalık kokusu yükseliyordu. Alnının sol tarafında hafif bir ağrı hisseden Proska açık havaya çıkma isteği duydu.

Duraksadığını gören eczacı, “Alın haydi,” diye teşvik etti onu.

“Ama bu pullar eski, geçerli değil artık.”

“İki taneden fazla da alabilirsiniz,” dedi ihtiyar. Dikkatle misafirinin dudak hareketlerini izliyordu.

“Söyledim ya, bu pullar geçersiz.” Proska bağırdı: “Pullarınız işe yaramaz! Eski ve geçersiz!”

“Ama çok iyi yapıyorlar hâlâ.”

“Bunun önemi yok. Pulların hem yapışması hem de geçerli olması gerekir..”

“Yine de birkaç tane alabilirsiniz,” dedi ihtiyar, yardımcı olmaya istekli.

“Ama işime yaramıyor.”

“Kaç tane?”

“İşime yaramıyor!” diye bağırdı Proska.

Adomeit onluk pul tabakasını deftere koydu, üzüntüyle omuz silkti ve küçük adımlarla komodine doğru yürüdü. Kapağı kapatmadan önce döndü.

“Bir şey mi dediniz?”

Proska hayır anlamında başını salladı ve elindeki pulsumektuba baktı.

Eczacı tekrar yerine oturdu.

“Yazmak zorunda mısınız?” diye sordu.

“Evet.”

“Sizin yaşınızda,” dedi Adomeit gözlüğünün arkasından gözlerini kırpıştırarak, “sizin yaşınızdayken ben de yazardım.”

“Bu mektubu kız kardeşime yollamam gerekiyor.”

“Benim annem öleli çok oldu.”

Proska bağırdı: “Bu mektup kız kardeşim için!”

“Kız kardeş, evet. Kız kardeş? Bir kız kardeşiniz mi var?”

“Evet. Tabii. Bunda şaşılacak bir şey yok.” Proska gitmek istiyordu, ama onu kalmaya zorlayan bir şey vardı. Baş ağrısı artıyordu, alnının sol yarısında bir matkap çalışıyordu sanki.

Adomeit iğne yaptığı kolunu kaşıdı, başparmağıyla iğne yerini ovdu.

“Kız kardeşinize neden mektup yazıyorsunuz? Aile bireylerinin birbirlerine söyleyecek fazla bir şeyleri yoktur genellikle. Uzun bir mektup mu yazdınız ona?”

“On beş sayfa!” diye bağırdı Proska.

Dizlerinin tekrar titremeye başladığını hissetti. Dar, büyük alnını, rengi güneşten açılmış dalgalı saçlarını sıvazladı, gözlerini kapattı.

“Yorgun musunuz?” diye sordu yaşlı adam.

“Sanırım. Beynimi çok zorladım. Bu insanı epey hırpalıyor.”

“Çok fazla çalışmamalı,” dedi yaşlı adam.

Proska bağırdı: “Ben düşündüm!”

“Düşündünüz mü? Ha. Düşündünüz. Ama bunun hiçbir yararı yok ki.” Yaşlı adam parmaklarını birleştirdi ve gülümsedi.

“Olabilir,” dedi Proska kayıtsızca. Birden başını kaldırdı, yaşlı adama sertçe baktı, normalden daha uzun baktı.

“Neden şu nesneyle,” diye sordu bakışlarını bir anlığına şırıngaya çevirerek, “kolunuza iğne yaptınız? O sırada sizi izliyordum.”

“Pulları hâlâ istiyor musunuz?”

“Neden kendinize,” diye bağırdı Proska, sesi o kadar yüksekti ki, kendi sesinin gücünden korktu, “neden damarınıza bu iğneyi batırdınız?”

“İğne?” Yaşlı adam dilini şaklattı. “İğne keskin. İnsan acı hissetmiyor. İlaç derinin altına girince, iğne yeri birazcık şişiyor. Ama hemen geçiyor.”

“Peki, neden yapıyorsunuz bunu?”

“Denemek ister misiniz? Çok basit. Şimdi şöyle, bakın...”

Eczacı enjektörü alıp yukarı kaldırdı, dik olarak tuttu.

“Neden kendinize iğne yapıyorsunuz?” diye öfkeyle haykırdı Proska. Bir nedeni olmadığı halde ihtiyara öfkelenmişti, elini yumruk yaparak bacağına indirdi. Elleri iri ve kızılımsıydı.

Adomeit şırıngayı masaya bıraktı, dostça gülümsedi, bir süre kıkır kıkır güldükten sonra duyduğu gürültüden işkillenen yaşlı bir erkek karaca gibi başını kaldırdı.

“Bu iğneyi neden yaptığımı size anlatacağım Herr Proska. Bilmek istediğiniz buydu, değil mi?”

“Evet – sizin için sakıncası yoksa.”

“Tamam, olduğu gibi anlatacağım size. Fakat Tanrı aşkına, öfkelenmeyin.” İğne yerini kaşdı, pencereden dışarıya göz attı ve kurnazca göz kırparak Proska’ya döndü.

“Ama kızmak yok. Siz de pencerenin önünde oturmayı seversiniz, değil mi? Ve dışarıya bakarken, aklınızdan bazı düşünceler de geçer herhalde. Hatıralar? Öyle değil mi? Eski, uğursuz yolları, ardıç ağaçlarının arkasın-

daki gizli köşeleriyle ve güzelim alanlarıyla ormanı gördüğünüzde siz de bir şeyler hatırlamaz mısınız? Ve bir kız bu yoldan geçerek ormana gittiğinde, aklınıza bir şeyler düşmez mi? Sonra belki sakın sakın rüzgâra karşı tükürür ya da bir elma soyarsınız. Ardiç ağacının arkasındaki kızın, sıradan bir caddeden geçen kıza göre sizin için daha fazla anlamı olduğunu bilerseniz de?

Görüyorsunuz, yaşlı bir adamım ben, elinden her tavuğun kurtulabileceği sarsak bir tilki. Ama biliyor musunuz, benim de anılarım var. Kimileri bu anılarla yirmi yıl idare edebilir. Onları kendileriyle birlikte oradan oraya sürükler, bir saatin zincirine bağlayıp en güvenli ceplerinde taşırlar. Ben böyle yapamam, bundan nefret ediyorum! Ama anılar çağrılmadan gelir, işinize yarasalar da yaramasalar da oradadırlar. En azından benim için böyle. Sokağa baktığımda... Anlıyor musunuz beni? İnsanın hatırlamaması gerek! Yaşanılardan bir şeyler öğrenebilen çok az. Ben öyle değilim. Bu yüzden anılarımı başımdan defediyor, asla geri dönmeleri için bu iğneyi yapıyorum. Bunu anlayabiliyor musunuz? Nasıl? Bana kızdınız şimdi.”

Proska dörtgen biçimindeki kafasını yana çevirdi ve öksürerek genzini temizledi.

“Bir şey mi dediniz? Daha yüksek sesle konuşmalısınız.”

“Hayır,” diye bağırdı Proska, “hiçbir şey söylemedim ve hiçbir şey düşünmedim.”

“Ben de bitirmedim zaten,” dedi eczacı. “Anılar pek işe yaramıyor. Şeker çuvalları kadar ağırlar. Onları sonsuza dek yanında sürükleyen biri, eninde sonunda diz çökmek zorundadır. Anılardan hoşlanmam. Her gün diğerrinden farklıdır, hiçbir şeyin tekrarı yoktur.”

Proska'nın alnı ter içinde kalmıştı. Baş ağrısı düzenli aralıklarla alnını yokluyordu.

“Oturabilir miyim?” diye sordu.

“Şimdi mi? Hemen mi gitmeniz gerekiyor?”

“Oturabilir miyim?” diye bağırdı Proska.

“Evet evet – buraya, yatağa. Buyurun, oturun işte. Henüz bitirmedim, bir dakika daha. Kızmadınız, değil mi? Hayır, değil mi? Bakın: Ben de askerdim bir zamanlar. Bir savaşa katıldım, sonuncusuna değil, ama orada da ölümler vardı. Ve ben de birini vurdum, güzel, genç bir adamı. Siyah saçlıydı, kız çocuklarınıninki gibi sevimli bir burnu vardı, küçük, ince ve biraz kalkık. Hani şu hokka burun denilenlerden. Tüm bunları hatırlamamın bana ne faydası var? Ne işe yarar? Bakın: O gün ormanda, ağaçsız bir yolda boylu boyunca uzanmıştım, kollarım göğsümün altında, çenem ellerimin üstünde. Nemli ve yumuşak çam iğneleri – çam iğnelerinin yakından nasıl koktuğunu bilirsiniz – âdeta uyuşturmuştu beni. Üzerimde alakargalar ötüyor, gökyüzünden büyük, yapayalnız bulutlar geçiyordu, her şey sakin, huzurlu ve güzeldi. O sırada dar yoldan aşağıya doğru huzur içinde gelen bir adam göründü birdenbire, güzel bir Rus düşman, genç bir adam. Beni görmiyordu, orada birinin yattığından, gözlerini tarla faresinden ayırmayan bir atmaca gibi kendisini izlediğinden habersizdi. Yaklaştığında, göğsünde mavi çerçevesi büyük bir gümüş madalya taşıdığını fark ettim. On adım yakınına gelince durdu, gözünü ovaladı, koyu renkli ve güzel bir göz. Bir böcek kaçmış olmalıydı gözüne. Bunu rahatça yapması için zaman tanıdım ona, ama işini bitirip daha da yaklaştığında, beni her an fark edecek kadar yaklaştığında tetiği çektim. – Anıların ne kadar az işe yaradığını şimdi anlıyor musunuz? Bakın: Bu adam belki de çok mutsuzdu. Belki bugün hâlâ bana müteşekkir. Böyle şeyleri hatırlamak neye yarıyor? Bunlardan ders çıkaracak olanlara sözüm yok. Beceremeyenler bugün neyle ilgileniyorlarsa, onunla meşgul olsunlar, bu daha önemli.”

Adomeit sustu ve enjektöre baktı. Kapanan gözkapakları daracık birer yarık gibiydi. Söylemek istediğinden daha fazlasını söylediğini hissetti, kendine öfke duydu.

Proska doğruldu ve bağırdı: “Nereyi hedef almıştınız?”

“Gümüş madalyayı,” diye mırıldandı eczacı.

İki adam bir süre sustular, odada bakışları karşılaştı. Yaşlı adam aniden değişen bir yüz ifadesiyle, “Başka pullarım da vardır belki,” dedi.

Bir çekmeceyi açtı, uzun uzun arandı, yıpranmış bir not defteri buldu ve dişlerinin arasından homurdandı: “İşte burada. Bazı şeyler bizden saklanıyor, değil mi? Bir göz atın! Sanırım yeni pullar var içinde.”

Proska defteri alıp sayfaları karıştırdı. Dört pul buldu. “Bunlar geçerli,” diye bağırdı. “İki tanesini alabilir miyim? Yarına kadar?”

“Evet, evet,” dedi eczacı, “alın. Mektup yerine ulaşacak. Haydi, iyi günler. Görüşmek üzere.”

Proska avluda durdu, açık hava baş ağrısına iyi gelmişti. Çitin arkasındaki yaşlı kiraz ağacı ilkbaharın zorlamasıyla çiçek açmıştı. Adomeit’in penceresinin üzerinde bir güvercinlik asılıydı; içinde hiçbir hareket yoktu, guruldayan hane halkı yoldaydı. Proska iki pulu da diliyle ıslatarak yapıştırdı. Sonra alçak, beyaza boyanmış ahşap çitin kapısına doğru gitti, aradan süzüldü ve uzun uzun caddeye bakındı. Ama ormanın gizli, yumuşak köşelerine giden bir kız, bir adam ya da çocuk göremediğinden, sarı posta kutusunun kapağını açtı, mektubu kaldırdı, ciddi ve düşünceli bir ifadeyle –sadece bir kere verilebilecek büyük bir karara varmak istercesine– mektuba baktı ve onu hızla posta kutusunun dar, karanlık oyuğuna attı. Kapak düşerek kapandı, geri dönülemez bir şey olmuştu. Mektup ona ait değildi artık, hiçbir hak iddia edemezdi; elinden çıkmıştı – sonsuza dek.

Proska ıssız caddeyi geçti, kck dairesine giden merdivenleri çıktı ve açık pencerenin önünde durdu. Posta kutusu karşıda, otuz metre ilerdeydi. zerine düşen güneş onu yakıyor, bıçak keskinliğinde bir gölge oluşturuyordu.

“Bu mektubu okuyunca ne yapacak? Maria ne yapacak? Ellerini göğsüne bastırarak kalp atışlarını yatıştırmaya çalışacak. Ama başaramayacak. Maria mektubu okuyunca beni düşünecek. Bana beddua edecek. Belki de ona yazmamam gerekiyordu, yazmasam daha iyi olurdu. Bu mektup isabetli bir atış gibi onun umudunu yok edecek. Olduğu yere okp kalacak, ağlayamayacak, umutsuzluk boğazında dğmlenecek, kaskatı ve uzunca bir süre. nlğn çıkaracak, mektubu ikinci defa okuyacak ve sonra, biraz sakinleştiğinde... Fakat sakinleşemeyecek. Böyle bir mektup alan hiç kimsenin sakinleşmesi mümkün değil. Ama yazmak zorundaydım; duyduğum çaresizlik zorladı beni bunu yapmaya. Köşeye sıkıştım, kalemi kğıdı önüme alıp yazmaya mecbur kaldım sonunda. Maria beni ihbar eder mi? O benim kız kardeşim, ne yapacağını bilir. Her Őeye hazırım, olacakların tümüne hazırlıklıyım. Bugün salı. Güneşli, sıcak bir ilkbahar günü. Mektup öbür gün eline geçer, bir perşembe günü, saat ona doğru. O zaman her Şey için karara varılır, karar verilecek bir Şey varsa tabii. Maria benim yüzümden yalnız kaldı, suç ben de – o zamanlar, altı yıl önce...”

Otuz beş yaşındaki asistan Proska odadaki tek sandalyeyi güçlükle yakaladı, oturdu, dirseklerini pencere pervazına dayadı, çenesini iri ellerine yaslayarak posta kutusuna baktı. Alkış seslerini andıran telaşlı kanat çırpışları duydu, güvercinler geri dönmüştü. Hızla derin derin nefes alıp verdi birkaç kez. Hafif başı dönüyordu. Bir yerden düştüğü duygusuna kapıldı bir an, bir duvardan, çatıdan, ağaçtan ya da kayalıktan. Ardından bir kuyuya eğildiğini

Yıl 1944, İkinci Dünya Savaşı'nın son yazı. İzinden dönen asker Walter Proska, yolda küçük bir birliğe rastlar. Ordunun unuttuğu bu birlikte, yakıcı güneşin ve partizanların bitmek bilmeyen saldırıları altında Proska'nın arkadaşları ölümü arzulayan, delillğe sığınan askerler haline gelir. Savaşın emir-komuta zincirine dayanan kırılmaz döngüsü Proska için yavaş yavaş anlamını yitirirken bambaşka sorular kendini dayatır: İnsan görev uğruna vicdanını susturmalı mıdır? Düşman aslında kimdir? Seçme özgürlüğü ne demektir ya da masumiyeti kaybetmeden de taraf seçmek mümkün müdür?

Siegfried Lenz, *Saf Değiştiren*'i 1971'de kaleme aldı. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, Almanya'nın o günkü şartlarında yankı bulmayacağı düşüncesiyle yayımlanmayan roman, gün ışığına çıkmak için yazarın ölümünü bekledi ve yazılışından 65 yıl sonra, ilk kez 2016'da yayımlandı. Lenz'in eserinin merkezinde, bireyin totaliter yapılarla hesaplaşması yer alır.

Ahlaki olanla mı daha fazla ilgilenmek gerekir, yoksa bize yararı dokunanla mı? Ahlakî olan, her yerde işe yaramıyor. İşe yarayan, her zaman ahlakî değil. İspatı: devlet teorisi. Kötülük, yanlışlık ve zalimlik acımasızca kullanılıyor. Ve bunu yapan bazı devletlerin hazırda tuttukları şaşırıcı bir cevapları var, lafabeliği de diyebiliriz bir bakıma. Tüm insanlar melek olsaymış, devletin bu tür araçlar kullanmaya ihtiyacı olmazmış! Şeytana özgül bir ironi. Despotların diyalaktığı.

+savaş +ikincidünyasavaşı +doğucephesi +rusephesi +almanordusu
+kızıldoru +partizanlar +faşizm +komünizm +doğubloku

 CAN

can yayinlar.com twitter.com/canyayinlar facebook.com/canyayinlar

ISBN 978-975-23-8676-2

9 789750 738760